»De migranter, der kom til Norden, vænnede sig til at spise svin og mælkeprodukter, mens mange asiater vænnede sig til insekter,« siger Andreas Lieberoth.

Insekter – en ny fødevare

Et studie (1) af tyske forbrugernes accept af insektbaserede fødevarer er det undersøgt hvilke faktorer, der har størst indflydelse på viljen til at indtage insektburger og buffaloorme (små melorme). Undersøgelsen fokuserede på sociodemografiske faktorer, kødforbrug og de "klassiske" variabler som eks. fortrolighed med produkterne, tidligere insektforbrug og neofobi med derudover fokuserede undersøgelsen især på tidligere uovervejede variabler som eks. at være med på det nye, bæredygtighedsbevidsthed og madafsky.

I alt 41,9% af deltagerne var villige til at indtage en insektburger. Derimod var kun 15,9% af deltagerne villige til at indtage buffaloorme - den vigtigste ingrediens i insektburgeren. Det viste sig, at det ikke specifikt var afsky for insekter der tilbageholdt deltagerne, men afsky for ny mad i det hele taget. På trods af deltagernes bevidsthed i forhold til bæredygtighed, og i modsætning til forskernes forventninger, viste det sig, at denne bevidsthed i sig selv ikke at havde væsentlig indflydelse for viljen til at indtage insekter.

Det blev i studiet vist, at tyske forbrugere er meget fortrolige med emnet entomophagy. Derudover blev det vist, at en del af testpersonerne allerede havde erfaringer med at spise insekter. Desuden at villigheden til at konsumere insektburger var langt højere end til at indtage buffaloormene rent. Undersøgelse identificerede afsky for ny mad, som en yderligere faktor for ikke at ville indtage insekter som fødevare. Mod forventningerne har bevidstheden om bæredygtighed ikke vist sig at være væsentlig faktor for viljen til at spise insekter. Derfor stiller undersøgerne spørgsmålet om, hvorvidt bæredygtigheden af insektbaseret mad virkelig motiverer forbrugerne til spise insekter. For at reducere modviljen mod insekter som mad, er det nødvendigt at skabe muligheder for den tyske befolkning for at få deres egne positive oplevelser. Salg af insekter til høje priser i små mængder kan fremme "engangsforbrug" i perioden, hvor det er et nyt produkt, men formodes ikke at kunne bære igennem på lang sigt.

»Vi mennesker går rundt og tror, at vi træffer individuelle beslutninger om vores madvaner, men vores studie viser, at man kan skabe sociale kontekster, hvor man kan få folk til at spise insekter,« siger Andreas Lieberoth, (3)

En undersøgelse gennemført af Niels Holm Jensen og Jens Lieberoth (2) skriver de, at stor barriere er opfattelsen af, at insekter er modbydelige, og det antages generelt, at dette insektafsky er drevet af frygt for forurening og sygdom. En anden barriere er manglen på sociale normer i vesten relateret til det at spise insekter. Fundene i undersøgelsen tyder på, at opfattede sociale normer spiller en væsentlig rolle i vesterlændinges (u)vilje til at spise insekter. Resultatet giver grund til optimisme for ambitionerne om at indføre insekter i den vestlige kost og peger på muligheder for at udnytte sociale normer i markedsføringsindsatsen.

Erfaringen viser, at hvis man vil ændre folks kostvaner, så kræver det mange forskellige tilgange. Man skal f.eks. både ændre madudbuddet i landet skoler, i butikkerne rundt omkring skolerne, lave plakater på busser og togstationer, udarbejde materiale til sundhedspersonale og butiksansatte, så de ved, hvorfor det er vigtigt at få folk til at spise anderledes, samt gøre det muligt at få fat i de centrale varer rundt omkring i butikkerne (4).

»Hvis der sker noget i et socialt rum, som man gerne vil være en del af, kan man meget hurtigt omstille sig. På den måde bekræfter vores eksperiment andre studier om, at sociale normer driver vores adfærd. Anders Lieberoth (4)

Rapporten 'Forbrugerinteresse i at spise insekter' (5) skriver i deres konklusion: De danske forbrugere er tilbageholdne, når det kommer til at spise insekter, men under deres skepsis og væmmelse, gemmer sig også en gruppe af forbrugere, som i det mindste er åbne overfor ideen om at spise insekter. Segmentet Potentielle entomofager udgør 28% af respondenterne i hovedundersøgelsen. I forlængelse af litteraturen er der en overvægt af mænd og højtuddannede i segmentet. Der fornemmes en tendens mod en mere positiv mentalitet, når det kommer til insekter. Selvfølgelig fremkalder de stadig væmmelse hos respondenterne og forbrugere helt generelt, men denne interesse kunne være et første skridt mod en accept af entomofagi i den brede befolkning. Dog er der lang vej igen. Undersøgelsen viser også, at insekter stadig er forbundet med væmmelse og ubehag, og omkring 23% af respondenterne er, hvad vi kan klassificerer som modstandere af insekter. Hertil skal det tages med i betragtningen, at surveyundersøgelsen også viser, at de sociale normer spiller en rolle for forbrugerne. Det er et uventet fund, litteraturstudiet taget i betragtning, og det betyder, at det at fremme entomofagi ikke kun handler om at promoverer insektprodukter, men det handler også om, at forsøge at få vendt opfattelsen af insekter til rent faktisk at være en fødevare ligesom så mange andre man kender.

Sammenholdt viser de ovennævnte undersøgelser at

- vi skal vænne os til de nye fødevarer
- vi skal til at starte med indtage insekterne sammen med andre mennesker
- det skal blive en social norm at spise insekter
- vi skal kunne finde insekterne i vores supermarked
- vi skal vide, hvordan vi skal bruge dem i madlavningen
- måske skal det hele insekt ikke være så synligt

»Et af problemerne lige nu er, at mange de produkter, der er på markedet, er snackprodukter så som snackbarer tilsat fårekyllingemel. Derfor kan forbrugerne have svært ved at inkorporere det i deres faste kost. Hvis man gerne vil bruge insekter som et alternativ til kød, skal man bruge det mere gennemgribende i maden,« siger Pernille Nørgaard Videbæk og fortsætter:

»Men det er et igangværende forsøg på at vænne forbrugerne til insektmad, så de tænker: 'Okay, det er måske ikke så farligt, når det står på hylden i Føtex'. Bare det, at man ser produkterne regelmæssigt, får én til at vænne sig mere til det, og så bliver det med tiden en social norm.«

(1) *Acceptance of insects as food in Germany: Is it about sensation seeking, sustainability consciousness, or food disgust?*, Patrik Lammers, Liza Marleen Ullmann, Florian Fiebelkorn. Diadatics og Biology, University og Osnabrück, Germany. Food Quallity and Preference 77 (2019) 78-88

(2) *We will eat disgusting foods together – Evidence of the normative basis of Western entomophagy-disgust from an insect tasting.* Niels Holm Jensen, Andreas Lieberoth, Food Quallity and Preference 72 (2019) 109-115

(3) *Vi vil gerne spise kryb og kravl – hvis andre gør det.* Anne Sophie Thingsted. Videnskab.dk 2018

(4) *Meget svært at få folk til at ændre madvaner*. Thomas Hoffmann. Videnskab.dk 2013

(5) *Forbrugerinteresse i at spise insekter*. Pernille N. Videbæk og Klaus G. Grunert. DCA - Nationalt Center for Fødevarer og Jordbrug. 2017